

L-94.

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ԵՆԵՐՈՒՄԻՆԵՐ
1977

ՄԱՍԻՆՆԵՐԸ

N

6

Ն Ե Ր Ե Ե Ե Ե Ե

1929
ივნიანი

საქართველოს შ. პ. თ. ცენტრალური და ცდელი. შიშ-
რთების და გან. სპს. კომისია. სთუ. აღმ. შიშავარძარ-
თელიშისა ქუჩისა ზვიანჭლითან საქართველს

წალიწადი II
№ 6

შინაარსი

1. პატარა კომუნარები, —ე. პოლემორდვინოვის	83-1
2. პურის მამა, —ლექსი შარციანის	6
3. წითელი ხელსახვევი, —გ. შალვაშვილის	7
✓ 4. ახალი საბავშვო სახლი, —ლექსი მ. ის	13
5. აღმუანალობა, —ლექსი გ. ქუჩიშვილის	14
6. თამარიკოს ბაბუა (გადმოკეთებული), —ნ. ის	18
7. ცაცას მარცხალი, —ლექსი შიო მღვიმელის	20
8. დღეობაბები, —ცქვიტის	21
✓ 9. ბოლის შარდა (გადმოკეთებული), —ბაბიძის	23
10. ჩვენი ცხოვრება, —ლექსი გ. იკოშვილის	26
11. რიგში, —თარგმ. რეზოსი	27
12. ჯარბაზანი და თოფი, —თარგ. ნ. უთუღრაურის	28
✓ 13. მავნებელი მოტაქვავენი, —X-ის	31
14. ჩვენი მკითხველების წერილები	32
15. მასკარადი	გარეკანზე.

არ დაგავიწყდესთ:

„ოპტომბრალი“-ს წლის მეორე ნახევრის ფულის შემო-
ტან უნდა დააჩქაროთ, რომ არ შეფერხდეს ჟურნალის გა-
მოგზავნა.

რედაქცია.

კაშარა კიმუნარები

კათენდა მზიანი დილა. გადმოიფრქვა ციდან სსივეები და ააბრ-
ჭვიალა მწიფე თავთავებით სახსე უანები.

სოფელი უცბად გამოცოცხლდა და შარავსები აივსო ურმებით
და ურმულის სიმღერით.

ზატარა ვანომ რომ გაიღვიძა, სარკმლიდანვე დაინახა, რომ
ძიელი სოფლის მძაპაცები მსრებსე ნამკალკადაგდებულნი უანე-
ბისაკენ მიემურებოდენ.

კაუკვირდა ვანოს მათი ერთად შეკრება. არასოდეს არ ენახა
ძიელი კლეხობა, მტკრიც და მოუვარეც გაერთიანებული. მაშინვე
ფესზე წამოდგა. დერეფანში გამოვიდა და დედან შემოჭხვია სე-
ლები. შერე ზატარა თითები ნიკაბზე მოჭკიდა და სახე იქით შეუ-
ტრიალა, საითაც ეს ხალხი მიემართებოდა.

— დედა, უუურე, რამდენი ხალხია!.. ხად მიდიან?.. — შეკვითხა
განცვიფრებული და დედან თვალეში ჩააშტკრდა.

— უანებში სამუშაოდ, შვილო! — უნასუსა დედამ და განაგრძო
მუშაობა.

— შერე, ერთად?.. — ისევ გაიკვირვა ვანომ.

— იცი, შვილო, რაც მოსაზალი იქნება წრეულს ჩვენს უანაში
თუ შესობლის უანაში, სულ საერთო იქნება. თანასწორად განა-
წილდება ზური, სამუშაოდაც უველა გავა. — აუსენა დედამ და წუ-
თით რაღაცასე ჩაფიქრდა, თითქოს რამის მოგონება უნდაო.

— მაკას ეძახიან.. დამავიწყდა, შვილო, რასაც ეძახიან. —
გამოელაზარა ისევ დედა და სახესე გადმოცვენილი თმები გაი-
სწორა.

— ჩვენ, ჩვენ არ გვერება ზურსი... — და წამოიმხა ვანომ
და თვალწინ მამა დაესტა, რომელიც მხოლოდ მამან მოუკვდა.

— ქვრივებსა და თბლებს
შინც შეეცემათ, მათთვის სსვე-
ბი იმუშავებენ, — უნასუხა ესეც
და ოთახში შევიდა, გარე-
ცხილი ქოთნები შესამშრადლებ-
ლად შეიტანა.

ვანო დიდხანს იდგა მარ-
ტო. მისი ზატარა გონება უთ-
ვალავი ფიქრით აივსო.

ფიქრობდა, რომ ის იყო
ობოლი, რომ მას ამ საერთო
შრომში წვლილის შეტანა არ

შეეძლო, რომ მათთვის სსვეებს უნდა ემუშავათ. ფიქრობდა იმასაც,
თუ სად ხდებოდა ასე. თითქოს სადღაც ზღაპარში წაუკეთხა მთელი
სოფლის გაერთიანების შესახებ და ვერ კი მოეკონა.

ურძები კი უკვე ძარბას გადასცადა. გადაუხვიეს ეანებისაკენ.
რამდენიმე წუთის შემდეგ ეს ჯან-ღონით სავსე კლესობა ატრი-
ლებდა ნამკლებს და ოქროსფერ თავთავეებს აწვენდა მიწაზე.

შსვეც ცის თაღიდან მსიარულად დასცქეროდა და თავისი ძალ-
ხაზი სსიუებით აბრწინვალვებდა ალესილ ნამკლებს.

უცბად რაღაც ასრმა გაურბინა თავში. მარდად შეიბრინა
ოთახში, შემოიკრა სარტყელი, ეელსე ზიონერული ეელსასვევი
კაიკეთა და ეანებისაკენ გაემურა.

ზატარა გორაკს რომ მიუახლოვდა, როგორც ხელისგულზე,
ისე გადაეშალა გარემო მიდამო.

დიდხანს დასცქეროდა.

ვანო ხედავდა ძრავალს აქა-იქ ჩამოეენებულს ურემს, საბაღა-
სიღ-გამეებულს ხარ-კამენებს, სანტად რომ იცოხნიდენ უღელში
შებმის მოლოდინში, სხვადასხვა ფერად აჭრელებულს ჰერანგებს,
მსით დამწვარ ეანებში რომ გამოკრთოდა ნამკლებთან ერთად, და

გრძნობდა იმ კრიამულს, რომელიც ამ სავნთო შრომაში სასინს-რულო სიმღერად გაისმოდა.

აუტოკდა ვანოს ზატარა გული, აუთრთოლდა მკლავები, თი-თქოს ისინიც მუშაობას მოითხოვდენ. ნერწყვი ეელში მოადგა და კულნათსრობილი განცქეროდა ოფლისმღვრელ ღძაძინებს.

თავთავები კი წელში მოწუვეტილია წვებოდა მიწასე კონებად, და ეს კონები კი ემატებოდა ერთმანეთს და ვანოს თვალში იძრ-თებოდა დიდი, კომპებივით ზვინება.

უცბად ვანოს სასე გაუბრწყინდა, თვალები ელვარე ნაჭერწყლე-ბით აეკსო.

— ეს სომ კომუნაა!..— წამოიძახა ხმაძღლა და გულშიც გაი-ტარა: „ქალაქელი ამხანაგი რომ გვესაუბრებოდა, ეს სომ ის არის!“

ნათელმა ახრმა გული გაუხარა და როგორც მუნდელი, ისე გაქანდა სოფლისაკენ. გადირბინა ბაღები, ვენახები, საურმე ძ-რები და სასწავლებლის კსოში შევარდა.

უსარმაზარ კაკლის სესე ჩამოკიდებულ სართან მიირბინა და ჩამოსაკურულ თოკს ხელები ჩასჭიდა.

ამოდრადა ზატარა მკლავები, და გაურცვლდა ჭაერში ვერ წვრილი და წვრიალა, შემდეგ კა სშირ-სშირი სმა.

არ გაუვლია ათ წუთსაც, და ეზოსკენ უკვე მორბოდენ ზატარა ბავშვები ქაქანითა და ქმენით, ეელ-სე წითული ეელსასევეებით, გან-ცვიფრებულნი და თავხარდაცემულნი.

დღეს ზიონერების სამეცადინო დღე არა უოფილა, არც ასეთი გან-კაში ატყესილა როდისმე, და უკვირ-დით ამ ზატარა ბავშვებს, სახეებზე განცვიფრება ესატათ და შემოთათბუ-ლი ბაკები ერთმანეთს ეკითხებოდენ:

— ვინ უკრავს, რათ გვეძინან?!

მადლობსე კი, მხარის მოძორებით, ვანო იდგა ეველასე ძლიერ ინს დკლავდა. ისე თრთოდა, რომ სიტყვის თქმასაც ვერ ახერხებდა.

ბოლოს ძლივს ამოითქვა სული, მანჯუენა შეკლავი გამართა და გადასძახა შეგროვილებს:

— ზიონერებო!..

ეველა სმენად გადაიქცა.

— ხომ გახსოვთ, ქალბქიდან ხელმძღვანელი რომ ამოვიდა, საუბარი რომ გაკვიმართა?!.

— როგორ არა, გვასხოვს, — წამოიძახეს თითქმის ერთხმად და ისევე ჩახუმდნ.

— ის გვესაუბრა სოფლად კომუნის დაარსების შესახებ. ხომ მართალია?!

— მართალია, — ახმაურდნ ისევე.

— ჩვენი სოფელი კომუნად გადაქცეულა, და ჩვენ კი არც ვიცით. სირცხვილი ჩვენთვის.

მართლაც, ეველამ თავი დაღუნა. ხმის ამოდება ვერავინ შესძლო. თითქოს შერცხვით იმის გამო, რომ უკანასკნელებმა მათ გაიკეს სოფლის გარდაქმნის ამბავი.

ეველასე შეტად კოლექტივის ხელმძღვანელს შერცხვა. ის კუთხეში იდგა და ამხანაგებსაც ვერ უცქერდა, რადგან თითქმის ერთი თვა, რაც კოლექტივში საუბარი არ ჩაუტარებია.

ეს უხერხული სიჩუმე ისევე ვანომ დაარღვია.

— ზიონერებო, ჩვენი წულილი უნდა შევიტანოთ ჩვენი სოფლის კომუნაში. დღეს მკა დაიწყო. ენებშია ეველა. ჩვენ კი რას ვაკეთებთ?! — სთქვა ეს და გადასედა ეველას. დანარჩენები კი შიგთვალეებში შესცქეროდნ. ელოდნ სიტყვას ვანოსაგან, რომ მაშინვე სისრულეში მოეყვანათ.

— წავიდეთ მოსახმარებლად, — სთქვა და გადმოხტა მადლობიდან.

ეველას მოეწონა ვანოს აზრი. ხომ უნდა გამოეჩინა კოლექტივის თავისი უნარი და შრომის სიუვარული?!. იმავე წუთში მწუო-

ბრად მოეწევენ და წკრიალა ხმების აღუდუნებით ვანებისკენ გაუძარტენ.

ვანო თავში იყო. მისი სახე ბრწყინავდა, როგორც ანთებული ჩირაღდანი. მისი გული ივსებოდა კმაყოფილებითა და სისარულით, უხაროდა, რომ მასაც შეჭქონდა წვლილი კომუნარების შრომაში.

რომდენს მე სნის შემდეგ ეანებს მოკდო ბავშობა. ოქროს თავთავეებს შორის მოჩანდა წითელი ეკლსასევეები და ჰატარა ხელები, რომლებიც ჰკრავდენ გონებს, მნებს.

კლესები გახარებულნი უცქეროდენ ჰატარა კომუნარებს. რომელთა ხალისიანი მუშაობა მათ სიმსხესა და აღფრთოვანებას უძატკებდა.

ვანო კი ჰიონერების ხან ერთ ჯგუფში ჩნდებოდა, ხან მეორეში, ამხევეებდა მათ და გრმნობდა, რომ მასაც თავის მამის მაკორ სოფლის კომუნაში წვლილი შეჭქონდა.

შხეც თანდათან ისრებოდა დასაუღეთისკენ და თავის ზურგს უკან უხარმახარი შეწარივით ძლიდა კამაგრილეჭელ ჩრდილს.

საღამოთი კი ჰურის ზვინებით დატვირთული ურმები მიჭრიალებდა სოფლისკენ, იმ საერთო ბეღლისაკენ, საიდანაც ძთელი სოფლისთვის უნდა გაენაწილებინათ.

მიჭრიალებდა ურმები, წინ კი მიუძლოდენ ჰიონერები, რომელთაც ჰატარა გულებში სისარული და კმაყოფილება უჩრიალებდათ.

მეორე დღეს ვანო კოლექტივის წინამძლოლად აირჩიეს.

ელიზბარ პოლუმორდვინოვი.

კურის მკა.

ჩქარა კარზე — საქმეს ხელი,
 მილი კმარა;
 იქ მანქანა მოსამკელი
 უვირის: „ჩქარა!“
 ჭეი, ბეჭებო, ანდრია,
 სოსოვ შებით,
 დასვენება ვერ აღრუა, —
 აქეთ მხებია!
 აბა მარდად, გამოვიდოთ
 უკვლამ ხელი.
 კავთათოთ, აქ სადილი
 გველის ცხელი.
 დღეს რა გვიჭირს, ჩვენ მანქანა
 რომ გვაქვს ხელში:
 შრომა აღარ გვიმწუხდება,
 ძალა გვერჩის.
 აბა სწრაფად! მოგვუძველეთ,
 ქეთო, მამო!
 რომ მოუჩხებით, სტუმრობანა
 ვითამამოთ.

გამოგვიცხოვს ნახუქები
 ჩვენმა მართამ,
 ხარბაცებს და დოკლანაებს
 არ მიფაროვით!...

მარიკა.

ნიმედი ყაღვარაძე

მზადება

მატარა მაროს დედ-მამა დაესოცა, ზის მოწვენილი შინ და სშირად ტირის.

მოხუცი ბებია საქმეებშია კართული და მისთვის არა სცალია. მეზობლები ანუკეებენ აცრემლებულ მაროს:

— ძალე მოვა დედაშენი, ნუ ტირი, ქალაქში კაკებისთვის წავიდა.

მაროსაც სჯერა მათი სიტყვები, ზის კაკლის ქვეშ და ელის საუკარელი დედის დაბრუნებას.

რამდენიმე თვემ განვლო, მაგრამ დედა აღარ დაუბრუნდა.

ბებია წუხს, სადაც არის გასაფხული მოვა, ვენახებში სამუშაო განდებ, მარიკო კი მუშაობაში ხელს შეუძლის, რადგან მისი მარტოვ დატოვება შეუძლებელია.

მესხივის სოფელს ბებია:

— ბავშვის გასრდა არ შემიძლია, რადგან მარტოხელი ვარ.

ერთ დღეს მოხუცს მეზობლებმა ასარეს: ბოდბეში, სადაც უწინ მონასტერი იყო, ახლა სკოლა და საბავშო სახლი გაიხსნაო. ბებია იმ წამსვე აღმასკომში გაიქცა და უამბო მათ თავისი შვილი-შვილის უძწეო მდგომარეობა.

— რამდენი წლისაა, ბებია, ბავში?— შეეკითხა სოფლის თავმჯდომარე.

— მესუთებია, შვილო, კენაცვალე, მესუთებია.

აღმასკომის თავმჯდომარემ აიღო ტელეფონის მილი და დაიწყო ლაპარაკი.

— თბოლია, დედ-მამა არა ჰქავს,— ესმის თავმჯდომარის სიტყვები მოხუცს.

— კარგი, კარგი, —
 ასე დაამთავრა ლან-
 ტაკი ტელეფონში და
 შემდეგ მოხუცს მოუ-
 ბრუნდა:

— ბები, ხვალ აი-
 ევანე ბოდბის საბავშვო
 სახლში, უსათუოდ მი-
 იღებენ.

— გმადლობთ, შვი-
 ლო, — უნასუსა მოხუც-
 მა და სისარულით გა-
 სწია შინისკენ.

— რა გითხრეს? — შეეკითხვნ მესობლები.

— მიიღებენო, — მიუგო ბებიამ და დაიწყო წასასვლელად
 მხადება.

საბავშვო სახლი

მარო გამსიარულდა. საბავშვო სახლში ახალი, მსიარული დე-
 დები იზოვნა. ბავშვებთან თამაშობაში იყო კართული. დაავიწუდა
 სოფელი და ბავშვებთან ერთად ესოში ახალ-ახალ სიმღერებს მღე-
 როდა. გამსრდელებიც თავს ველებოდენ მშრომელთა ზაწაწა შვილებს.

ერთმა წელმა განვლო მას შემდეგ, რაც მარო საბავშვო სახლში
 მიიღეს. გამსრდელებს ძლიერ შეუუკარდათ ბავში, რადგან ცქიტი
 და ნიჭიერი იყო.

მართმ კარგად შეისწავლა სიმღერები და ცეკვები; მისგან ხში-
 რად გაიკონებდით მტკიცედ გამოთქმულ სიტყვებს:

„ჭა, მოედვიართ ცეკვა-მღერით,
 აღისფერი ტალღა მოჩანს,
 ახალგაზრდა ლენინელებს
 კომუნისმის მოკვაქვს დრომა“.

ასე მხიარულად ატარებდნენ მარო და სხვა ბავშვები დროს. ეველანი შეცადინებოდნენ: წერდნენ, კითხულობდნენ და შერწყავდნენ.

მარო ძლიერ დახელოვანდა შერწყვაში.

ერთ დღით მარო ადრინადად გაიქცა ევებერთელა კლდის ძირას, საუკეთესო საძერწავი მიწა აარჩია და დაბრუნდა ესოში. მიწა გაცრა, კენჭები ამოარჩია და დაიწყო ზედა.

დიდსანს ზილა, რომ ნაძერწი შხისგან არ დამსკდარიყო.

მას უნდოდა საბავშვო სასკლის მთელი შენობა გამოეძერწა და დაიწყო კიდევ მუშაობა.

დღით ჩაის დაღვევისთანავე გაიქცეოდა ესოში, სადაც ნაძერწი ჭქონდა შენახული, და საღისინადად დაიწუებდა მუშაობას.

ასე რამდენიმე დღე იმუშავა და თავისი დასახული მიზანი განახორციელა.

ექვსი დღის შემდეგ ფიცარზე ნაძერწი შენობა მასწავლებელს მიუტანა.

— ვინ მოგცა, მარო? — შეეკითხა მასწავლებელი და თვალები ცნობისმოყვარეობით მიამტერა.

— მე გამოეძერწე.

— ანა, ეს შენი გაკეთებული არ იქნება, — მითხარი სწორედ, ვინ გამოგძერწა?

— მე თვითონ გავაკეთე!

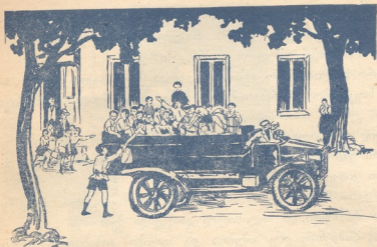
— ამიტომაც იყო, რომ სულ ესოში ფუსფუსებდა, — უთხრა მეორე მასწავლებელმა ელენეს.

— თუ შენ გამოეძერწე, მარო, ეოჩადა, ეოჩადა!

გაკვირვებულმა მასწავლებელმა მიუღლონა, და მისი ნაშრომი საბავშვო ოთახში გადაიტანეს.

გამგზავება

ბოდბეში საბავშვო სასკლი დაიხურა, რადგან იქ საავადმყოფო უნდა გაეხსნათ. დაღონებული ბავშვები წინანდებურად აღარ მხიარულობდნენ.

მათი სასე მოიღუბა, მაგრამ სელისუფლებამ ისინი უბინაოდ არ დასტოვა.

ერთ დღეს მასწავლებელმა გამოაცხადა, რომ ისინი კოჯორში უნდა გადასახლებულიყვნენ.

— ბავშებო! დღეს მოვემსახდით კოჯორში წასასვლელად, სხალ საბარგო ავტო მოვა და სადგურამდე ჩავგვიყვანს.

ბავშები შეუდგენ მზადებას.

მეორე დღეს გათენდა, სარეცლები ალაგებული იყო. ბავშები ესომი გაიქცნენ ნაცნობი ადგილების გამოსამშვიდობებლად.

მანქანაც მოვიდა. ბავშები კარს შემოეხვიენ და ათვლიერებდნენ მის მოწყობილობას.

— აბა, ბავშებო, ჩავსხდეთ, — მიმართა მასწავლებელმა ბავშებს. ცოტა ხნის შემდეგ ავტო მიქროდა. ბავშები მხიარულად ათვლიერებდნენ ნაცნობ ველებს და ეხანებოდნენ მიტოვებას.

მიქრის ავტო, და ეს ეს არის მათი სახლის უკანასკნელი ფანჯარაც მიიძალება.

მეძახნე დიდი სისწრაფით მიაქანებდა.

— ამხანაგო ელენე, ჩვენი მასწავლებლის ძებნარობის სჯობია კოჯორი?

— კოჯორი მძეწიერი აგარაკია, იქ კარგი ჰავაა.

— განა ხუენს უოფილ სადგომს სჯობია?

— სჯობია, ნინა. ამიტომც არის, რომ ტფილისის მთელ ბავშობას იქ გსვავნიან სასაფხულოდ დასასვენებლად.

— რა კარგია, რა კარგია!—წამოიძახეს ბავშუმბა და მათ სახეზე კმაყოფილების ღიმილმა გადაიწინა.

წითელი ყელსახვევი

ბავშუმბს ძლიერ მოეწონათ კოჯორი და სიამოვნებით ათვალიერებდნენ ირგვლივ აუფლებულ მთებს.

ერთი წელიწადი გავიდა. თბილისი მარო შვიდი წლისა შეიქნა, მისმა ბევითობამ მასწავლებლებს შეაუვარა იგი. ახლა უკვე გარკვევით კითხულობდა, წერდა და ხატავდა.

მას ბუნდოვანად ახსოვდა მთის პირზე გაშენებული ჰატარა სოფელი და საუფარელი ბებიანა.

მასწავლებელ საბავშვო სახლში ზიონერთა კოლექტივი იყო. იქ უფრო მოზრდილი ბავშვები იყვნენ, რომლებიც წითელი ყელსახვევით მუშაობდნენ ბაღში. მუდამ მსიარულ და ხალისიან მართს მოუხდა ზიონერი გამსდარიყო. ზიონერებზე ოცნებობდა, მოსწონდა წითელი ყელსახვევი, რომელიც უოველ მოზრდილ ბავშვს ესვია უელზე. ხშირად, დაწოლის დროს, დიდხანს ფიქრობდა აღტაცებით ამ მიძიდევულ ყელსახვევზე. მართმ კარგად იცოდა, რათ იყო იგი წითელი.

მართმ თავისი სურვილი დიდხანს ატარა გულში და ბოლოს მასწავლებელს გაუმჯღანა.

— ამხანაგო მასწავლებელო, მე მინდა ზიონერი გავხდე და გამავსავნეთ მეორე საბავშვო სახლში.

— ძლიერ გსურს ზიონერობა?

— ძლიერ, — იყო ზახუსი.

— მამ კარგი, მე მო-
ველანზარაკები კოლექტივის
სელმძღვანელს და სვალ
წადი.

ის დღე მართმ მსიარუ-
ლად გაატარა. საღამოს
კოლექტივში ახალი ზო-
ნურების მიღება იყო, და
მართც მათ სიაში ეწვნა.

ეველა შეკითხვასე მ-
რომ მშენიურად უნასუნა.

მეორე დღეს აუსრულ-
და წადილი და მასც ჭქონ-
და ევლსე შემოსვეული წი-
თელი ევლსასვევი.

გიორგი შალვაშვილი.

ახალი საბავშვო სახლი.

აჲ, ეს სახლი, გუშინ კიდევ
სველიანი, მდგარი კენტად,
დღეს სიცილით აიქარება,
სისარული გადინებტა.

და ეს ეხო, ცალიერი
რომ უხანდა სიგრძე-განი,
დღეს გამხდარა სასირბილო,
საბურთაო მოედანი.

— აბა, გაჭკარ, გაჭკარ ბურთსა.
— მარჯუედ, გოგო! მარჯუედ, თინა...
იქ სირბილში შეჯიბრია.
ვინ გაუსწრებს, აბა, წინა?

კუთხეში-კი, მუხის ტოტზე,
ჩამოუბავთ საქანელა;
ქანაობენ რიგ-რიგობით
ქეთო, რევანს, შინა, კელა.

კიბის თავსე ღიას წიგნი
დაუდვია მუხლსე კოხტად,
და მის კითხვას ეურს უგდებენ
თამრო, ციალა და კოხტა.

და ეს სახლი, მდგარი ასე
ობლად, კენტად გუშინ კიდევ,
სწავლას, შრომას და სისარულს
სუეველაფერს ერთად იტევს.

და სიცილი ოთახებში
დღეს წკრიალებს, როგორც ზარი,
— მოდი ჩვენს საბავშვო სახლში
და ჩვენს შეიშნ დაესწარი.

„აღმშენებლობა“.

ბავშვებს თავი
 მოუერთათ
 სათამაშოდ
 სახლის წინა;
 ურთიერთში
 ბრეულა
 მოზარდი და
 ბაწაწინა.
 —აბა, ჩქარა!..
 აბა, მარდად!..
 მოიტანეთ
 ქვა და ქვიშა!..
 მე კი მოვსელ
 თინა-ტალასს!—
 ოსტატეით ვვირის შიშა.
 და განადგა
 მუშაობა,
 ამენებენ
 „მკვიდრ ქარსანას“;
 დიდი დროც არ
 მოსდომნია
 მის კედლების
 ამოუვანას.
 ჭა, ფანჯრებიც

გაუკეთეს,
 წამოადგეს
 თავზე მილი;
 მოათავეს
 სამუშაო,
 დგას „ქარსანა“
 მოწუობილი.
 სიტყვას ამბობს
 ერთი „მუშა“
 და ულოცავს
 „ოსტატ“ შიშს:
 „თუმც სელები
 დაითხუნე,
 მაგრამ, მხოლო,
 არა გიმავს“!..
 და მოედო
 ეს ამბავი
 ვეულა ეზოს,
 ვეულა ქუჩას;
 მნახველების
 დაძრულ „ლაშქარს“
 დასასრული
 აღარ უჩანს.

თამარიკოს ბავშვა.

გაბჭეიტა თვალი თამარიკომ, კადაგ-
ლო საბანი და წამოსტა ლოკინიდან.
ქრა თმა გასწეწია, თვალეტი უბრწეი-
ნავს. გაიღვიმა თუ არა, აჭეკჭეკდა:

— დედიკო, დედიკო, დღეს რა დღეა— მძბათი?
— მძბათი, მძბათი, დაიძინე, გოგონა, ვერ ადრეა, — უთხრა

დედაძი.

— დედიკო, დედიკო! დღეს სომ ბაბუა უნდა მოვიდეს ჩვენსას?
— მოვა, მოვა.. დაიძინე.

— მამბე, როგორ მოვა ბაბუა?

სედავს დედა, რომ მეტს აღარ დაიძინებს თამრიკო, სხვა რა გსაა, ჩააცვა და მოუყვა: მოდის, ევრის ორთქლმავალი „უუუ“. ბაბუ მოდის თამრიკოსთან ტფილისში, ბებერი ბაბუ. მოაქვს კალათით თამრიკოსთვის სასუქარი. ხელში უჭირავს კრძელი კომბალი. აჭა, ეს ეს არის გამოვიდა სადგურიდან. ოჰ, რამდენი ხალ-

სია ტროტუარზე! გავიდა ბებერი ბაბუ შუა ქუჩაში. მოაკაკუნებს ქვებზე კომბალს—კაკ-კუკ, კაკ-კუკ. ფიქრობს: „სად ცხოვრობს, ნეტავი, ჩემი ვოკონა, ჩემი ზატარა შეილიშვილი თამარ ქალი. სად არის მისი სახლი, რომ გადმოჯდებოდა მოაჯირიან აივანზე“.

ჩაიცვა თამრიკომ და ელოდება. მამაც წავიდა საშუშაოზე, ბაბუ არა ჩანს, დედა სოფიო ფუნთუშებისათვის წავიდა და მოუტანა დედამ ქაღები გამოაცხო. ბაბუა არ არის, არ ჩანს. მოიქანცა ლოდინით თამრიკო.

უცვბ გაისმა ხარი: „ტუნ,-ტუნ-დუნ“—ბაბუა მოვიდა! სრულიადაც არ აქვს კომბალი. ხელში ლამაზი ყოხი უჭირავს, ძაღლის-

თავიანი; კალათის მკვირ სურჯინი აქვს მკლავზე. როგორც კი შეძოვიდა ღერეფანში და დაინახა თუ არა თამრიკო, მაშინვე ჩაცუცქდა მის წინ და თავის ქნევით დაიწყო: „ოჰო, -ოჰო-ჰო-ჰო! ერთი უუურეთ ამ გოგონას ცხვირს, რა დამართია, როგორ გასიკვია, იქნება შიკ ფორთოხლებია?“

ბაბუშ სტაცა თითები ცხვირზე თამრიკოს და გამოსწია სიცილით. უცებ აკი მართლა გამოგორდა საიდანღაც ბაბუს თითებიდან ვივა ფორთოხალი და გაგორდა იატაკზე. გაიქცა თამრიკო ფორთოხლის დასაჭერად. ბაბუ კი ეძხის: „ჰაი, კუდრაჭა, სად გაიქცე? ბაბუს არ უნდა უშველო? ჯოხი არ უნდა ჩამოართვა? სემი ძაღლი ვერ დაინახე? სტაცე ხელი თავში! რომ იცოდე, რა მსიარული ძაღლია!“

ენა თამრიკო ბაბუს ჯოხს, სწორედ ძაღლის თავს წააგლო ხელს და უნდა გამოართვას, მაგრამ ჯოხი ისრდება. უკვირს თამრიკოს, არ იცის, რა გამოდის. სწია, სწია და დიდი ქოლგა კი გამოსწია.

— ჰო, -ჰო-ჰო, — იცინის ბაბუა, — სეირნობის დროს გამოგვადგება მე და შენ, უცებ თუ წვიმა წამოგვეწევა, ვეტივით: „უკაცრავად განლაგართ, მაგრამ თქვენი არ გვეშინია, მე და თამრიკოს ჯოხში ქოლქა გვაქვს დამალული“.

იმ წამსვე მოუნდა თამრიკოს სასეირნოდ წასვლა.

— ახლავე წავიდეთ, ბაბუ, სასეირნოდ!

მაშინვე, რასაკვირველია, არა, მაგრამ ხაის შემდეგ კი წავიდენ.

მიდიან. მოდის ეტლი. ცხენები მორიბან, თავებს აქნევენ. ფოლაობით — თოფ-თოფ-თოფ!

— ბაბუ, იცი, რატომ გვიქნეს თავს ცხენი? — ვკითხება თამრიკო ბაბუს.

— არა, შენ ვიცი?

— ჩვენი დანახვა უხარია, საღამოს გვამღვეს.

— ოჸო, უაჩაღ! — ვუბნება ბაბუა, — ახლა მე კკითხვე. აი, ტრამვაი მოდის, გუგუნებს, რეკს, ხმაურობს. კესმის, რას ამბობს?

— არა, არ ვიცი!

— მე კი ვიცი. ტრამვაი უვირის:

„მოვდივარ, მოვდივარ, მოვდივარ,

ფჩქარობ, ფჩქარობ, ფჩქარობ.

წკარა, წკარა, წკარა“.

თამრიკოს მოეწონა.

— ავტომობილი რაღას ამბობს, ბაბუ?

— ავტომობილი ამბობს:

„იქით, იქით, იქით,

გადადექით, გადადექით, გადადექით!“

გუუ, გაგიტან!

წავაქცევ!

გუუ!“

— მოტოციკლეტი რაღას ამბობს?

— მოტოციკლეტი ამბობს:

„მივალ ჩქარა,

მივალ ჩქარა,

ჩქარა,

ჩქარა,

ჩქარა,

ჩქარა!“

თამრიკოს გაეცინა:

— რა კარგი ხარ, ბაბუ!

ასე ლაპარაკში ვერც კი შეაძწინეს, როგორ მოასლოვდა სა-
 ღამო.

— ხედავ, — უთხრა ბაბუმ, — უვავეები მოფრინდენ, ხეებზე შემო-
 სხდენ, ძილი მოუნდათ. ჩვენი დროც არის. წავიდეთ შინ.

მოვიდენ. ივანშშეს. ვახშშის შემდეგ თამრიკომ ბაბუა მეორე
 ოთახში გაიყვანა სათამაშოების საჩვენებლად. ერთხანს ათვალე-
 რებდენ, ფუსფუსებდენ, იცინოდენ, მეორე კი უცებ ჩაჩუმდენ: არც
 თამრიკოს, არც ბაბუას ხმა აღარ ისმოდა.

— ნეტა რა მოხდა? — გაიფიქრა დედამ, — უნდა ვნახო, ხომ
 არ დაეძინათ.

გამოაღო კარი და ხედავს: თამრიკო სავარძელში წის და თი-
 თით ანიძნებს დედას:

— ჩუმიდ, ჩუმიდ, დედილო, გვიძინავს.

ბაბუას მართლაც სძინავს სკამლოკინზე და ირკვლივ ბალიშზე
 თამრიკოს სათამაშოები აქვს შემოწობილი. ეველას ბაბუასთან
 სძინავს, თამრიკომ დაუწუო, რომ ასინაძოვნოს.

ცაცას მერცხლები

მოფრინდენ ჩემი მერცხლები
ფრთაცქიტები და ძალები,
დედავ, რა ღამაზები აქვთ
ჩული, მკერდი და თვალები!
ველ-უერთ უძმევენებსთ ჭარბემო
შემობხეული ხალები:

ხოვან უნაბის ფერები,
ხოვან კი ოდნავ მკრთალები.
ჩემი მერცხლები ბალ-თუთას
და მარწევს არ ეტანებიან:
იჭერენ ძაფენ მწერებსა,
ჭია-ღუბით ძღებიან.

წელს თუ თან მათ ტარბი¹⁾ მოჭევა,
ვეღარას გვიხვამს კალია:
გადაურჩება მათ რისხვას,
რაც ფესად მოსავალია.
იმდენს არ სჭამენ, რამდენსაც

უსოცავენ, ანისკარტებენ,
კალიებს დღეებს უსწობენ
და ქერ-ეანასა მატებენ.

შიო მღვიმელი.

1) ტარბი—ფრინველია.

(პატარა სურათი)

ესომი კაკლის ქვეშ ხარისხზე ბრტყელი ფიცარია გადაბული.
ბავშვები შექმსდარან და ქანაობენ.

თამრიკო. დასხედით, დასხედით, მიედივართ. ჩქარა დასხედით.

ჩემო. ნათელა, დასუდე, კალათი დაგრჩა, შენი კალათი.

ნათელა ჩვენი საუსმე! ქალაქში რომ ჩავალთ, სომ შიმშილით და-
ვისოცებით.

ეთერი. დიად, შიმშილით. მამამ არა სთქვა, იქ გლვსთა სასას-
ლეში რა წამსაც მისვალთ, იმ წამსვე ვეკლა კლესს გა-
ბანავებენ და მერე ისეთ სუფრასე მიგინატიეებენ, ჩიტის
რძეც კი მოინაოებო?...

გივი. ჭო, ჭო, იქ თურმე უფასოდ წიგნებსაც ურიკებენ, მუსი-
კასაც უკრავენ, აი ასე:
„ტრამშა, ტრამშა, ტრამშა, ტრამშა“...

(ბავშვები აჭეკებიან, ვეკლანი ორკესტრს აჯავრებენ, მღე-
რიან და თან ქანაობენ)

ჩემო. (ხელეებსა შლის). ჭვი, რა მუსიკით მიედივართ! (მღერის)
ტრამშა, ტრამშა.

გივი. მე ორთქლმძვავლი ვარ (მატარებელს აჯავრებს). გუ-გუ-
გუ-გუ-გუ-გუ-გუ!.. ახლა სადგურს ვუახლოვდებით. არიქა,
რესო, ერთი მავრა ჩაბუქნე, ეს ჩვენი მატარებელი ერთი
მადიან გავაქანოთ და მერე ვითომ სადგურზე მივალთ
(ვეირის) გუ-გუ-გუ-გუ-გუ... (ბიჭები თავსა და ბოლოში
უფრო მღიერ ბუქნავენ. გოგოები მღიერ ქანაობენ. ვეკლა

გივი.

მღერის) ტრამვა, ტრამვა, ტუ, ტუ, ტუ, ტუ. ბუქნა გაძლიერდება, ზოგერთი გოგონა ძირს ჩამოვარდება. საერთო სიცხილი და ხარხარი). აი ახლა კი მოვუვლით. აბა, ყველანი ჩამობრძანდით.

თამრიკო. აგერ ზაზას ქოხი გლეხთა სასახლე იქნება. დელეგატებო, იქ წამობრძანდით, იქ!

ყველანი. წავიდეთ, წავიდეთ...

(ბავშვები გარბიან. ქვიცილ-ხვიცილსე ბოხეურა ძალიან გამოვარდება და ამ ჩვენ დელეგატებს წვიცილ-კვიცილით გამოუდგება).

ცქობი.

ბოლის ფარდა

აბურძღნული, გაქარხლებული მოქრის ვასიკო ეზოში და გაკივის ხმამალა:

— გაათავეს, გაათავეს! მართლა გაათავეს!

ამ ყვირილზე პატარა ეზოს სხვადასხვა კუთხიდან ექვსიოდე ბავშვა მოირბინა და მთელი ეს გუნდი ეძგერა საბძელს, სადაც მიშას და პეტოს თავისი სახელოსნო მოეწყობათ.

მიირბინეს კარებამდე და უკან დაიხიეს.

— უი, რა საშიშარია!..

მართლაც, ჩვეულებრივი სახეების მაგიერად ბავშვებს რალაც საზარელი მხეცები უმზერდენ: თვალების ნაცვლად — შუშები, ცხვირისა და პირის ნაცვლად — ძირს დაშვებული გრძელი მილები, როგორც სპილოს ხორთუმი.

პირველი გიგო მოვიდა გონს:

— აი, ყოჩაღ! მაშ ეს არის აირების საწინააღმდეგო ნილაბი?

— მაშ! — ჩაერთა მარკო. — ჩვენ სკოლაში გვაჩვენა მასწავლებელმა

ამისთანა ნილაბი მიშა, კოლოფები სადღაა.

მიშამ მოიხსნა ნილაბი.

— ჟანგბადისათვის? აქ არის, ახლავე მოვაწყობთ.

და იგი შეუდგა პეტოს გულზე კონსერვების კოლოფის მიბმას.

მიაბა და ჩაუშვა შიგ მილის ბოლო.

— მზად არის! ახლა მტერი ვერავითარი აირებით ველარაფერს ვერ დაგვაკლებს. ისუნთქე შენთვის მილით და დარდი ნულარაფრისა გაქვს.

— უმილოდ რომ ვისუნთქო? — იკითხა მიტომ.

— ეგ იმაზეა დამოკიდებული, თუ რომელი აირი იქნება. ზოგჯერ თვალეზი აგტკივდება, ცრემლები წამოგვივა, ანდა დაიწყებ ცხვირის ცემინებას ისე, რომ დამიზნებასაც კი ვეღარ შესძლებ. არის საწამლავი აირებიც — შეისუნთქავს მათ ადამიანი და იქვე კვდება.

— აბა, — სთქვა გიგომ, — ჩვენც მოგვეცი აირის საწინააღმდეგო ნილაბები. ერთად ვითამაშოთ.

ბავშვები შეიარაღდნ თავისი გაკეთებული თოფებით, ხმლებით და ხანჯლებით, გაიკეთეს ნილაბები და გაიქცნ ომობიას სათამაშოდ.

განსაკუთრებით დინჯად მიაბიჯებდა ვასიკო, რომელსაც ხის სატკაცუნო ეჭირა. ოღონდაც! ამითი ხომ საცობის სროლა შეიძლება!

უკვე ბინდდებოდა, როდესაც საშინაო სამუშაოსაგან განთავისუფლებული მარიკო თავის დით ოლიკოთი ეზოში გამოვიდა.

ბავშვები კუნძებზე ისვენებდნ. იქვე ეყარა მათი ნილაბები.

— აბა, ითამაშეთ? მოიჯერეთ გული? — ჰკითხა მათ მარიკომ.

— ბევრსაც ითამაშებ აქ! — გამოეხმაურა პეტო. — მესმის, რამე ბოლი ყოფილიყო, მაშინ სხვა საქმეა!

— აი ხათაბალო! — გადაიკისკისა მარიკომ. — თქვენ ბოლი გენატრებათ, მე კი აღარ ვიცოდი სად გავქცეოდი იმას.

— როგორ? — სტკვიტეს ყურები ბავშვებმა. — სად ნახე ბოლი?

— სადა და სახლში! ჯერ იყო და სამზარეულოს ღუმელი ბოლავდა, მერე კი ბიძია სიმონი მოვიდა და მოჰყვა მამასთან ერთად ჩიბუხის წვევას; ისე ააბოლეს იქაურობა, რომ პირდაპირ უბედურებაა. მე ახლაც კი მტკივა თვალები, ოლიკომ კი გაიღვიძა და მოჰყვა ცხვირის ცემინებას.

მიშა წამოხტა.

— ბავშვებო, დაეწყეთ! გაიკეთეთ ნილაბები! შევეუტიოთ მტერს! თავის სახლს რომ მიუახლოვდა, მიშამ ბიჭები ორ რაზმად გაჰყო.

— შენ, პეტო, გიგოთი და მიტოთი აი აქ, კასრებს უკან, დაწეკი, მე კი სახლში შევალ.

ძმები ფრთხილად შეიპარნ საზარეულოდან და ოთახის კარს უკან გაინაბნ.

— ოჰო, როგორი ბოლის ფარდაა! აქ ვერც ვერავინ დაგვინახავს, — წაიჩურჩულა მიშამ — საცობები გაქვს? გატენე და ისროლე!

— ტკაც!.. ტკაც!..

ბიძია სიმონი მოტრიალდა.

— ეს რა ამბავია, სტეფანე? მგონი, ლუდის საცობი ამოვარდა. მიშას მამამ დახედა ბოთლებს.

— არა, არაფერია, ყველა საცობი თავის ადგილასაა.

— ტკაც!.. ტკაც!.. — ერთი საცობი კედელს ეცა, მეორე — მამას მუხლს.

— ბავშვებო, გეყოფათ ცუდლუტობა! — დაიყვირა მამამ.

დედამ შეიხედა სამზარეულოში და სახტად დარჩა:

— უი! უი! რა მახინჯები არიან! ერთი შეხედვით ამათ! — და გამოათრია გაძალიანებული ვასიკო და მიშკო.

— კარგებიც არიან! — წამოიძახა მამამ.

ბიძია სიმონმა კი სთქვა:

— აი, ესეც მეომრები! აირების

საწინააღმდეგო ნილაბებიც რომ გაუკეთებიათ!

მაგრამ რაში მოგავონდათ ჩვენზე თავდასხმა?

— აბა რათ დააყენეთ ასეთი ბოლი? — ასწია თავი მიშამ, — ეს ხომ მაწყინარია. აგერ, მარიკოს თვალები დაუწითლდა, ოლიკოს ცხვირს აცემინებს. ჰო და, ჩვენც წამოვედით იერიშით!..

ბიძია სიმონმა მიიხედ-მოიხედა და თავი მოიფხანა.

— აჰაა!.. ბავშვები ხომ მართალს ამბობენ. შეხედე, როგორ ავბოლეთ აქაურობა. წმინდა ჰაერიდან შემოსული მართლაც ვერ ამოისუნთქავს აქ.

— მართალია, — დაეთანხმა მამა-აბა, გააღე ფანჯრები და ჩვენ კი წავიდეთ ცაცხვის ქვეშ. იქ დავსხდეთ.

ბავშვები საჩქაროდ გავარდნ გარეთ და დაიწყეს წივილ-კივილი:

— ვაშაა!.. მტერი დაგვენბდა... შევწყვიტოთ ბრძოლა!

ჩვენი ცხოვრება

ჩვენი ბინაა სასწავლებელი,
 კოლექტივი და საბავშვო კერა.
 დრომ გადირბინა ქარიშხალივით,
 მსოფლიოს ესმის ჩვენი სიმღერა.
 სად მდებოა მოჩანს, წყარო რაკურაკებს,
 იცინის დილა ცვართა საბანო, —
 იქ ვაუშლით დრომას, დაუცემთ ბანაკებს,
 სმაურობს ბუკი და ბარბანო.

დღეებს ვატარებთ ბრძოლით და შრომით,
 და ზირმცინარე ღელავს ველები.
 უველა ზატარას, გვაქვს ძალა ბრძოლის
 და ძიულს სამუაროს შემოვევლებათ.
 მრავალ ტომიდან ვიერთებთ მსგავსებს,
 ჩვენ ვართ მრავალი, უველა ერთ მისწნით.
 ჩვენ ოქტომბრიდან უხალისობთ ასე,
 და მომავლის იმედით ვიბრძვით.

მ. იკოშვილი.

რ ი ბ უ ი.

დედამ ოთარი და თენგიში კარაქისათვის კოლხურატივში გა-
კსაზნა.

თოლიაც მათ გაეკიდა.

მივიდენ კოლხურატივთან, სედავენ, — დიდი რიგია გამწკრივე-
ბული.

— ტუილად აქ რათ გაჰყრდეთ? მოგვწუნდება, — სთქვა
ოთარმა.

— აბა იქ კახედე, როგორ თამაშობენ. რა კარგია! მოდი,
ჩვენც წავიდეთ ცოტა ხანს! — მიუგო თენგიშმა.

— წავიდეთ, მაგრამ რიგში რომ უნდა ჩავდეთ?

— მოდი თოლია დაუყენათ. ჩვენ სომ ასლავე დაფორუნ-
დებით.

დაუყენეს თოლია რიგში და უთხრეს:

— დადექი აქ. იცოდე, რიგი არ დაკარგო.

თვითონ კი მოუსვენს სათამაშოდ.

გაერთენ თამაშში. კარაქი სულ დაზვიწყდათ. როდესაც მოა-
გონდათ და მოიზბინეს კოლხურატივში, აზავითარი რიგი აღარ
დახვდათ. კოლხურატივი დაკეცათ, სადილად წასულიყვნენ.

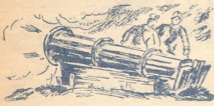
შეწუსდენ ბავშვები, როგორდა ეჩვენონ ასლა დედას!

თოლია კი წამოასკუნებულა კიბესე, დაუკრეჭია კბილები და
ხარხარებს:

— აი თქვე დოქლანებო, რიგი სომ დაკარგეთ!

როგორი იყო ძველ დროს ზარბაზნები?

ქალაქ მენტეს მოედანზე (ბელგიაში) ახლაც დგას ზარბაზანი, რომელიც გაკეთებულია ხუთასი წლის წინად; დიდი ხანია, რაც ისარგავსროლიათ. ბავშებსაც კი არ ეძინიათ მისი, ფეხშიშველად ზედ აჯდებიან და უშიძრად ძურებიან მის განიერ ბნელ ლულაში.

იყო კი ისეთი დრო, როდესაც ეს ზარბაზანი ისროდა ქვას და ანგრევდა დიდ ციხესიმაგრეებს.

შესახედავად ის სრულიადაც არ ჰგავს ზარბაზანს.

დგას იგი არა ლაფეტაზე, როგორც ჩვენი დროის ზარბაზნები, არამედ უბრალო სის კალაშოტზე. იწონის 33 ტონაზე ცოტა ნაკლებს. მას ალბათ ნიშანში კი არ ესროდენ, არამედ როგორც მოხვედებოდა. ასეთი ვეებერთელა იარაღის აწვევა ან მობრუნება სომ. ძნელია. ძნელი იყო აგრეთვე მისი გატენა. მთელი დღის განძავლობაში შესაძლოა

იყო მხოლოდ 5-6ჯერ გასროლა. გატენილ ზარბაზანში ჩაურჭობდენ სოლმე გასურებულ რკინას და გაურბოდენ კვერდზე. სძირი იყო შექმნევა, რომ ზარბაზანი სკდებოდა და იმსხვერპლებდა ირკვლივ მდგომთ.

შემდეგ ზარბაზნების ჩამოსხმა დაიწვეს ბრინჯაოსაგან; ის ცაცილებით უკეთესი გამოდგა. უმბარებსაც შემდეგ თუჯისაგან აკეთებდენ.

რა უფრო ადრე გამოიგონეს—ზარბაზანი თუ თოქო?

ზირველად აკეთებდენ მხოლოდ დიდ ზარბაზნებს, შემდეგ კი დაიწვეს აგრეთვე ხელში დასაჭერი ზარბაზნების გაკეთება. ჰატარა ზარბაზნები ისროდენ კაკლის ოდენა ტუქიანს. რომ გაესროლიათ

ზატარა ზარბაზანი, მისი ბოლო უნდა მიედოთ მკერდს, წაეკიდებინათ ცეცხლი ზატრუქისთვის, რომელიც ჩანძახზე იყო მიბგრებული, და შემდეგ დააცემინებდენ ჩანძახს. ანთებული ზატრუქი შეეხებოდა

თოფის წამალს, და ზარბაზანი გავარდებოდა. გასროლისგან ზატარა ზარბაზანი უკან იწვევდა და ატეკნდა მსროლელს მკერდს. სოკავერ სუსტ მსროლელს სრულიად წააქცევდა სოლძე. რადგანაც ზატარა ზარბაზნები ძლიერ მოკლეები იყო, სშირად მსროლელთ გაურუჯავდა სოლძე წვერულვაძებს.

დაახლოებით 100 წლის შემდეგ გაუკეთეს ამ ზატარა ზარბაზნებს კონდახები. ამას მუშკეტი უწოდეს.

მუშკეტი გასროლის დროს ისე არ იწვევდა უკან, როგორც ზატარა ზარბაზნები, რადგანაც კონდახი ჰქონდა. მაგრამ მუშკეტერებად აიუვანდენ სოლძე ღონიერებს, რადგანაც სუსტებისათვის ძნელი იყო გასროლის დროს ფეხზე გაჩერება. მუშკეტი 20 კილოგრამამდე იწონიდა, ამიტომ გასროლის დროს ის უნდა დაედოთ დიდი ორთითა ჩანკლის მსკავს რაიმეზე. ტარს ასობდენ მიწაში და მუშკეტებს კი დებდენ ორთითს შუა.

თ მ უ ი

მუშკეტების დატენას უნდებოდა არა ნაკლებ 15 წუთისა, ამიტომაც ომის დროს მუშკეტერებს აწუობდენ ერთიმეორეს უკან, ოცდაათ კაცამდე; გაისროდა თუ არა წინ მდგომი მუშკეტერი, გაიქცეოდა უკან და შეუდგებოდა მუშკეტის გატენას; ამ დროს ისროდა სოლძე იმის უკან მდგომი.

ახლა კი ერთი ტყვიამფრქვევლი უშვებს წუთში იმდენ ტყვიას, რამდენსაც მუშკეტერთა მთელი რაზმი.

მუშკეტი რომ გავარდნილიყო, საჭირო იყო ჯერ ზატრუქის ანთება. ხანდახან ზატრუქს ცუდად ეკიდებოდა, ისე რომ ბერვა სჭირდებოდა. უწინ წუშუება არ არსებობდა, ცეცხლს აჩენდენ კვეს-აბეღით. შემდეგ კაჯის თოფი გააკეთეს. კაჯი ჩახმახშია. როცა ჩახმახი

ეცემა, სვდება ფოლადს და სცვივა ნაწერწკლები. ნაწერწკლებისაგან ჩნდება ცეცხლი და ეკიდება დენტს, რომელიც ჩაერთილია თოფის ლულაში. კაჯიანი თოფის სმარება უფრო ძნელია, ვიდრე მაშხანის, რომელშიც აწუბებენ ვაზნებს და ისვრიან. კაჯიან თოფს დიდი სიფრთხილე სჭირდებოდა. იღებდენ თოფს, შეაუენებდენ ჩახმახს, ამოიღებდენ ჩანთიდან დენთან ვაზნას და გადმოჟრიდენ ცოტა დენტს თოფის ლულაში, შემდეგ სდგამდენ კონდახით მიწასზე და მარტო მაშინ აწუბებდენ შიგ ტყვიებს.

ხანდახან თოფი არც ვარდებოდა: ხან კაჯი ნაწერწკლებს არ ჰქვრიდა, ხან დენთი იყო ცოტა, რაც სშირად მისდიოდათ ომის დროს.

კაჯის თოფი შონს ვერ ისვრის, მაშხანა კი ორ-სამ კილომეტრზე მიდის, ისე რომ მსროლელობა არც იცის ხოლმე, მოხვდა თუ არა მის მოწინააღმდეგეს მის მიერ გასროლილი ტყვიან, რადგანაც ის მას ვერც კი ხედავს.

მავნეული მოცეკვავენი

მშემ ფანჯარაში შემოანათა და
ოთახი შუქით გაავსო.

უყურებს პატარა ლიზიკო სხი-
ვებს. სასაცილო ამბავია! მტვრის
ნამცეცები ტრიალებენ სხივებზე,
ხტიან, ჭანაობენ, ცეკვავენ.

— რატომ ცეკვავენ მზის სხი-
ვებზე მტვრის ნამცეცები? — შე-
ეკითხა ის უფროს დას.

დას გაეცინა.

— მზის სხივებზე კი არა, მთელ
ოთახში ცეკვავენ. მენ მხოლოდ
ვერ ხედავ სხვაგან ისე, როგორც
მზეზე. ცეკვავენ იმიტომ, რომ
ჰაერი მუდამ მოძრაობს და მტვერი
ყველგან დააქვს.

— მერე, საიდან ჩნდება მტვერი?

— განა არ იცი, ლიზიკო, რომ
ყველაფერი ცვდება, იხეხება და
თანდათან იშლება, ისეთი მაგარი
საგნებიც კი, როგორც რკინა და
ფოლადია. დღეს რომ ახალი კაბა
ჩაიცვა, რამდენიმე ხნის შემდეგ
გაცვდება, გაიხეხება და ბუსუსები
მტვრად იქცევა, იხეხება იატაკი
ფეხქვეშ, იხეხება ფეხსაცმელის
ლანჩა სიარულის დროს და აჩენს
მტვერს. ქუჩიდან შემოხვალ სა-
ხლში, ფეხსაცმელით ტალახი და
მტვერი შემოგყვება და ოთახში
კიდევ მრავლდება მოცეკვავე
მტვერი.

მტვრის ნამცეცები კი პატარე-
ბია, ყველგან ძვრებიან, — ფანჯ-
რის და გასაღებების ქუქრუტა-
ნებში. მაგრამ მტვერში სხვა ნამ-

ცეცებიც ურევია, უფრო უარესი.
ქუჩიდან შიგ შემოფრინდებიან
ხოლომე ფანჯრიდან მცენარეების
პაწია თესლები, იფრენენ, იცე-
კვებენ და ბოლოს სადმე მოიკა-
ლათებენ.

ობის თესლი ძვრება პურში,
მელანში, ვკვრის ნესტიან კედ-
ლებს, შპალიეროს, ხალიჩებს, ტა-
ნისამოსს, ავეჯს, წარმოიდგინე,
ცოცხალ ბუხსაც კი აჯდება.

როდესაც რამეს დააჯდება, მა-
შინვე იწყებს ზრდას და გადაეკვ-
რის მწვანე-ნაცრისფერ ქერქივით;
პური ფუჭდება, რძე და მელანი
წყალდება, და ბუხს ისე ჩაეზრ-
დება სხეულში, რომ ჰკლავს კი-
ღვევაც.

შეიძლება ეს თესლი პირშიც
ჩაგივარდეს და კბილებზე დაგა-
ჯდეს...

— ფუი, რა საძაგლობაა! — იქ-
მუხნება ლიზიკო.

— მენ რა გიშავს, კბილებს იწ-
მენდ. იმან თქვას, ვინც არ იწ-
მენდს თესლი გაიზრდება, პატარა
სოკოებად გადაიქცევა, რომელიც
აღაობს კარგ საღ კბილს.

ესული მოცეკვავენი არიან
მტვრის ნამცეცები!.. გარეკე ისი-
ნი, ლიზიკო, სუფთად გასწმინდე
ხოლომე მტვერი ყველაფერზე. ია-
ტაკი სველი მიწრით გამოგავე,
ოთახში სუფთა ჰაერი შემოუშვი,
რომ გასაქანი არ ჰქონდეს მოცე-
კვავე მტვერს.

ჩვენი მკითხველუბის წერილები

ზაფხული

ტყე

გათენდა დილა. ამოვიდა მზე. არემარე შეიქმუნა და თვალი გაახილა. არაგემა რაკრაკი დაიწყო, ბუნება მთლად გამხიარულდა. მერცხლები მზის გულში ბანაობდნენ, კიკიკობდნენ. არაგვი ხესა და ბალახს ეჩურჩულებოდა და ისევ მირაკრავებდა, მხოლოდ შავ დაბურულ ტყეში მუხა იდგა და ამაყად გამოიყურებოდა. ზაფხული ტკბილად მღეროდა და ყვავილებით რთავდა მინდორ-ველს.

თინა ცაბაძე

ტყევ შრიალავ, შრიალავ, რა კარგი ხარ, რა კარგი. ყველას შენ მოსწონხარ, ყველას შენ უყვარხარ!..

ნინო ლაფაჩიძე.

მოგონება

ერთ მშვენიერ დღეს შევეკარით ბარგი, ჩავსხედით ეტლში და სადგურისაკენ გავსწიეთ. როცა სადგურში მივედით, რამდენიმე მატარებელმა ასტეხა ყვირილი. ასე ყვიროდა:—უ! უ! უ! უ!

ჩვენ ჩავსხედით მატარებელში, და გზაზე მატარებლის ფანჯრიდან ვიყურებოდით. მომწონდა ტყეები, მინდვრები, მდინარეები. მეგონა, თითქოს ისინიც გარბოდნენ. ქუთაისში რომ მივედით, ჩავსხედით ავტომობილში და გავსწიეთ წყალტუბოში. მივედით ჩამოვხტით დიდ ეზოში და დავიწყეთ ბინის ძებნა.

ო. ვერულაშვილი

გაზაფხული.

ტყეში მდინარე რაკრავებს, ყვავილს ასხავს წყალსა, ქარი ფოთლებს აშრიალებს, უხარია ბავშსა. მიყვარს, მიყვარს გაზაფხული, მშვენიერი ნახი, ყვავილებით მორთულია, ტურტა და ლამაზი.

კაპანაძე

ა ი ს უ მ ა უ მ ი ნ დ ა თ ბ ა ვ უ მ ა ს ?

გააუღეთ ხაზი ციფრების ქვეშ დასმულ წერტილებს ნომრების მიხედვით და დაინახავთ.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ზ ი

- 1 უხელოდ და უხელოდ.
ვინ აავცო სახლი?
- 2 სეჟე ვზივარ რკვალი წითლად,
პირში ვდნები მე ტუბილ თაფლად.

მ რ ა უ მ ა ზ ი.

თუ გინდა ჩქარა გაიარო დიდი მანძილი და ტალახიც არ მოგეცხოს ფეხზე, გაიკეთე ოჩაფეხები.

ოჩაფეხების გაკეთება ძალიან ადვილია. აიღეთ ორი ერთნაირი მავარი ჯოხი და მიაშეღეთ ზედ ქვევიდან ორ-სამ მტკაველზე ფეხის დასადგმელად ხის პატარა ნაჭერი, და ოჩაფეხები მზად იქნება.

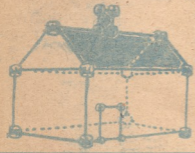
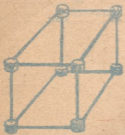
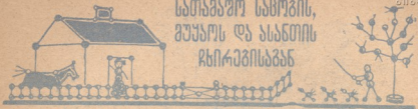
მხოლოდ ოჩაფეხებით სიარული კი უნდა ისწავლოთ: პირველად დაბარბაცდებით კიდევაც, დაეცემით, მგერამ ჩქარა შეეჩვევით ტანის სწორედ დაჭერას და სიარულიც გაგვიადვილდებათ.

ზოგიერთ ქვეყნებში სკოლებში შემოდებულია ოჩაფეხებით სიარულის სწავლა. ცუდ ამინდში გზებზე ფეხი არ უსველდებათ ბავშებს, ისე მიდიან სკოლაში.

შეგიბრსაც აწყობენ ბავშვები, — ვინ უფრო ჩქარა და დიდხანს ივლის. მოსიარულეს ვერ აფერხებენ ვერც პატარა ლეღე, ჭოობი, რადგანაც ის თავისუფლად მიამიჯებს თავის გრძელი ოჩაფეხებით.

სათამაშო საყოფის, მუხაროს და ასანთის ჩხირებისაგან

შეგროვეთ საყოფები, გა-
დაყრილი მუხაროს ნაჭრები
და ნაშუქი ასანთის ჩხირები.
საყოფი დასჭერით პატარა
ერთნაირი სიდიდის ოთხკუთ-
ხედებად.

სინჯეთ, ვააკეთეთ საბლი.
აღვილია, თუ შიინდომებთ.
ჯერ უნდა მოაშალოთ 2 ჩხი-
რა, ჩაჩოები შეაერთოთ
საყოფის ოთხი ნაჭრით
ოთხ-ოთხი ასანთის ჩხირით,
შემდეგ ჩაჩოებზე შეაერთეთ
ოთხი ჩხირით. ამგვარადვე
გაუქმეთ საბურავი ზეზ-
რის შილი და ყალი: ირგვლე
საბას შემოავლეთ მესერი.

ხაღი, ცხენი, ზე-
ზინილებზე სა-
ყოფისა და ჩხი-
რებისაგან არის
გაკეთებული. შე-
ძლება ამგვარად
სხვა სათამაშოე-
ბიც გააკეთოთ.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია: გ. ლუჩაშვილი, ნინო ნაკაშიძე და
მ. ელიჯარაშვილი.